

دارای مجوز نشر آنلاین مرکز توسعه فن آوری
اطلاعات و رسانه های دیجیتال
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به توسعه
دهنده نرم افزار اِوران می باشد.

ایده پردازی

آموزش ایده پردازی در فیلمنامه نویسی

تالیف : توسعه دهنده نرم افزار اِوران - تیم طراحی نرم افزار سناریست «نسخه حرفه ای»

جلسه اول

بروزرسانی: ۹۵/۰۷/۰۵

فهرست مطالب

➤ روش های یافتن ایده اولیه

➤ آیا وجود محدودیت ها و قیود مانع از پرداخت ایده می شوند؟

➤ فاکتورهای یک ایده اولیه خوب

➤ پرداخت ایده اولیه و تبدیل آن به ایده ساختار بندی شده نهایی

➤ آزمون کیفیت ایده ... ایده سنج

➤ چرا یک ایده خوب اینقدر حائز اهمیت است؟

➤ از چه ایده های کلیشه ای باید پرهیز کرد؟

➤ نکات اضافی

➤ منابع

روش های یافتن ایده اولیه

پیدا کردن ایده اولیه

خیلی از آدمها یک فیلم بد می بینند و با خود فکر می کنند " من اگه بودم خیلی بهتر ازین کار می کردم!" اما وقتی پای ایده پردازی به میان می آید ، اکثر آنها چیزی به ذهن ندارند . این به آن دلیل نیست که آنها خلاقیت ندارند ، بلکه به آن دلیل است که فکر می کنند ایده باید بسیار بزرگ و عجیب باشد .

اما چه باید کرد ...

ایده ها همه جا پراکنده اند. یافتن ایده می تواند توسط یک فیلمساز یا تهیه کننده هم انجام شود و چه بهتر که اینکار با یکی دو نفر از دوستان خلاق همراه باشد . بسیاری از سریالها و شوهای تلویزیونی با همکاری گروهی از نویسندگان ساخته می شوند . و بسیاری از ایده پردازی های نهایی روی متن با همکاری و مشورت نویسندگان ، کارگردان و تهیه کننده صورت می پذیرد.

تفاوت ایده نهایی با ایده اولیه :

باید توجه داشته باشید که جرعه ذهنی(ایده اولیه) با ایده نهایی متفاوت است . یک جرعه ذهنی می تواند تبدیل به یک ایده شود اما ایده نهایی نیست . ایده نهایی فرم استاندارد یک ایده اولیه است . ایده فرم یک الهام ذهنی است . (با هر دو مفهوم در همین آموزش آشنا خواهید شد)

همچنین ایده تم نیست . زیرا تم داستان ماهیت معنوی داستان است . اما ایده کاملاً ملموس است . باید به راحتی درک و پذیرفته شود . خودآگاه مخاطب ایده را درک می کند . اما تم باید در ضمیر ناخودآگاه وی اثر کند . (برای آشنایی کامل با تم به سایت everun.ir مراجعه کنید)

➤ **پیاده روی کنید ، به سفر بروید :** در همین پیاده روی ها ، ممکن است چیزی جدید ببینید ، یا غیر متعارف ، یا بامزه که منشا یک ایده جدید و بکر است . از خانه بیرون بیایید . خوب به اطرافتان دقت کنید . در محیط دنیای عادی شما ، که البته برای شما عادیت، ایده مهیجی وجود ندارد اما چند کوچه آنطرف تر ... یا شهری دیگر یا کشوری دیگر ... آنجا دیگر دنیای عادی شما نیست .

➤ **یک دوش مختصر :** دوش گرفتن و رلکس بودن زیر دوش آب گرم ، راه خوبی برای باز کردن کانالی به سوی ضمیر ناخودآگاه شماست .

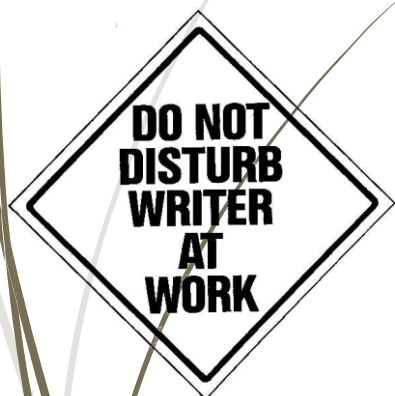
➤ **یافتن بهترین زمان و مکان :** اگر بتوانید بهترین زمان و مکان مناسب برای نوشتن را بیابید ، جریان خلاق مغز در آن موقعیت طوفان به پا خواهد کرد . و در آن زمان و مکان بخصوص ، تلفن همراه را خاموش کنید ، زودتر بیدار شوید یا دیرتر بخوابید . به فرزندان و همسر خود بگویید که می خواهید زمانی را به خود اختصاص دهید . از انجام کارهای غیرضروری به شدت بپرهیزید . ایده ها همیشه در فضای اطرافتان سیال نیستند . دلیل اصلی اینکه بعضی از نویسندگان ایده های خوبی را می پرورانند اینست که زمانی را به آن و صرفا به آن اختصاص می دهند . برای اینکار کافیست یک قلم و یک کاغذ تهیه کنید ، تمام عوامل حواس پرتی را از خود دور کنید و کمی فکر کنید .

➤ **تلوزیون :** آن را خاموش کنید . خاصیت تلوزیون ، به غیر از مستندات آن مغز شویی است . بگذارید دیگران آن را تماشا کنند . شما دیگران نیستید و قرار است خوراک ذهنی آنها را فراهم کنید . اگر می خواهید موفق باشید باید به این نتیجه برسید که شما تولید کننده هستید نه مصرف کننده !

➤ **نوشتن کلمات :** هر کلمه ای که به ذهنتان می رسد را بنویسید . و بعد به الگو و تم بین این کلمه ها فکر کنید . فضای ذهنی شما چیست ؟

➤ **خواندن رمانهای کلاسیک :** تا می توانید رمان و داستانهای کلاسیک را بخوانید . منبع اقتباس برای نوشتن فیلمنامه ای قوی می تواند کتابی از داستایوفسکی باشد . یک نمایشنامه کوتاه از چخوف

➤ **۱۰ اتفاق مهم زندگیتان را لیست کنید :** چه اتفاقی شما را تغییر داد ؟ چه حوادثی از شما چیزی را ساخت که الان هستید؟ جذابترین هایشان را لیست کنید .

۱- ژانر اثر مشخص شده است؟ (برای آشنایی کامل با ژانر به سایت everun.ir مراجعه کنید)

در مورد ژانر اثر تصمیم گیری کنید .

ژانر نوع داستان است و در حالی که خیلی از فیلمها می توانند ترکیبی از ژانرها باشند خیلی دیگر محدود به یک ژانر هستند. ژانرهای اصلی که در ادبیات کلاسیک تعریف شده اند شامل درام، کمدی و تراژدی می شوند. سپس زیر ژانرها هستند که تا کنون شاهد انواع آنها بوده ایم مانند سبک عاشقانه (Romance)، ماجراجویانه، حادثه ای، علمی تخیلی، وحشت و ... و بسیاری از ترکیب های این زیر ژانرها مانند کمدی عاشقانه، حادثه ای وحشت و ...

همزمان با پرداخت ایده اولیه بهتر است ژانر را نیز تعیین کنید زیرا کمک شایانی به تعیین استراتژی شما در ایده نهایی خواهد کرد و به تمرکز شما روی ایده کمک خواهد کرد.

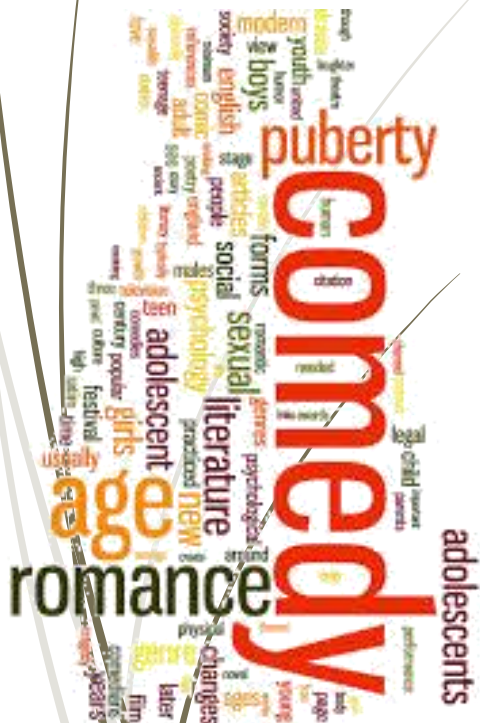
به عنوان مثال :

آیا عاشق فیلم های وحشتناک هستید ؟ پس باید یک شریر و ضدقهرمان عالی داشته باشید . هر چه قوی تر و شرورتر مایه داستانی شما بیشتر

آیا از کم‌دی‌های عاشقانه خوشتان می‌آید؟ بهتر است یک زن و مرد داشته باشید که اصلاً به نظر نیاید مناسب حال هم باشند (یک متاهل، یک بیگانه فضایی، یک مذهبی و یک کافر)

آیا از سبک علمی تخیلی لذت می برید ؟ به اختراعی فکر کنید که دوست داشتید الان وجود می داشت . داستان شما می تواند پیامدهای آن ابداع و یا اختراع جدید باشد .

در فرمول ایده نهایی، ژانر نیز جزو ارکان فرمول خواهد بود ... به دلایل گفته شده در بالا

۴- آیا عرف جامعه شما و یا جامعه هدف ایده فیلم شما را می پذیرد ؟ آیا این خطر وجود ندارد که فیلمنامه هیچگاه ساخته نشود ؟

فراموش نکنید در ایده پردازی موازین کشور محل ساخت را در نظر بگیرید .

با هر دین و مذهبی که دارید و یا هر روش فکری و اعتقادی ، چه هم اندیش و چه دگر اندیش ، همیشه محدودیت های قانونی در هر کشوری وجود دارد . به عنوان مثال :

شما نمی توانید در مورد یک بالرین زن در افغانستان تحت حکومت طالبان ایده ای را اجرایی کنید . اگر قصدتان تمرکز بر هنر رقص باشد .

شما نمی توانید در برخی کشورهای عربی یک فیلم کمدی در مورد سیاستمداران رده بالای آن کشور تهیه کنید .

شما نمی توانید در بعضی دول اروپایی فیلمی در مورد نفی هولوکاست بسازید .

بنابراین باید از ابتدا شرایط موجود را خوب درک کنید . با اینحال توصیه می شود هر ایده ای که به ذهنتان می آید را بنویسید . آنها روزی کاربرد خواهند داشت .

توجه کنید که بحث ما ایده است نه خود فیلمنامه . بنابراین از این ایده پردازی ها ، فیلمنامه نویس نه تنها آسیبی نخواهد دید بلکه مدام پخته تر خواهد شد . اما چنانچه قصد نوشتن فیلمنامه را داشتید حتما عرف جامعه هدف را در نظر بگیرید .

پس اولین نکته در یک ایده اولیه جذاب ، وجود یک نوع مشکل است . یک مشکل اساسی . و این مشکل باید باعث بروز برخوردها و تضادها در طول داستان باشد و برخورد ، انگیزه برانگیز است . ببینیم در فیلمهای محبوب این ایده های اولیه به چه شکل بوده اند . منظور این نیست که این فیلمها بهترین فیلمها بوده اند ، بلکه در زمان خود ایده هایی زیبا و بکر داشته اند .

پارک ژوراسیک - یک گروه از مردم در پارکی ممنوعه در محاصره دایناسورها قرار می گیرند .

هنگ آور - یک سوپر قهرمان افسرده الکلی ، باید برای حفظ شهر از فساد لجام گسیخته به نبرد با حلقه شیاطین پردازد .

پنجره پشتی - یک عکاس ویلچرنشین متوجه رخداد قتل توسط یکی از همسایگانش می شود و می فهمد قتل کار یکی از آنهاست .

این ها ایده های اولیه فیلمهای معروف بودند . و همه شرط کافی برای خلق یک ایده خوب را دارا می باشند . مشکلی که تقابل می آفریند . انگیزه ها به شدت بالا هستند . و به شدت سوال برانگیز . حال بیایید چند ایده اولیه آماتور را با هم بررسی کنیم که از گوشه کنار اینترنت جمع آوری کرده ام :

۷۱۴ - یک روانپزشک در دهه ۷۰ میلادی به درمان یک گانگستر خشن می پردازد و تحت تعقیب اف بی آی قرار می گیرد .

ماموریت تریابا : رازهای شهر ممنوعه - بعد از آنکه لوکاس و آلکسا به شهر ممنوعه سفر می کنند ، زترا و کانر از مسیری جداگانه به شهر ممنوعه می روند . این دو گروه در طول زمین های بایر با مردمانی مخوف روبرو می شوند . آیا زترا و کانر می توانند به شهر ممنوعه راه یابند؟ آیا آلکسا و لوکاس می توانند از پس کارگای مخوف برآیند؟ چه رخ خواهد داد؟

ضربه ناگهانی : در ایام کریسمس ، سه جوان بیکار از سر بی حوصلگی نقشه می کشند تا از یک مغازه سرقت کنند.

ذهن خوان - یک قاتل سریالی که می تواند ذهنها را بخواند در لاس وگاس به قتل و جنایت می پردازد . اما دختر جوانیست که قادر است روح قربانیان او را ببیند . او برای ریشه یابی به سمت گروهی جوان مدعی احضار روح می رود . به دلایل مختلف ، آنها می خواهند در یافتن قاتل ذهن خوان به وی کمک کنند . اما مشکل اینجاست که با کسی طرفند که توانایی خوانش ذهن را دارد .

۲- سپس ایده را بر مبنای همین ۳ جزء پایه ریزی کنید .

تمام فیلم ها ، از قدیمی ترین فیلم های مستقل تا بزرگترین فیلم های گیشه بترکان ، حاصل ترکیب و انطباق همین ۳ جزء هستند . فعلا نیازی نیست نگران پیچیدگی ها ، ظرافت ها و نقاط حساس فیلمنامه باشید . آنها پس از پرداخت ایده و بر مبنای این فونداسیون محکم (ایده نهایی) شکل خواهند گرفت .
به عنوان مثال :

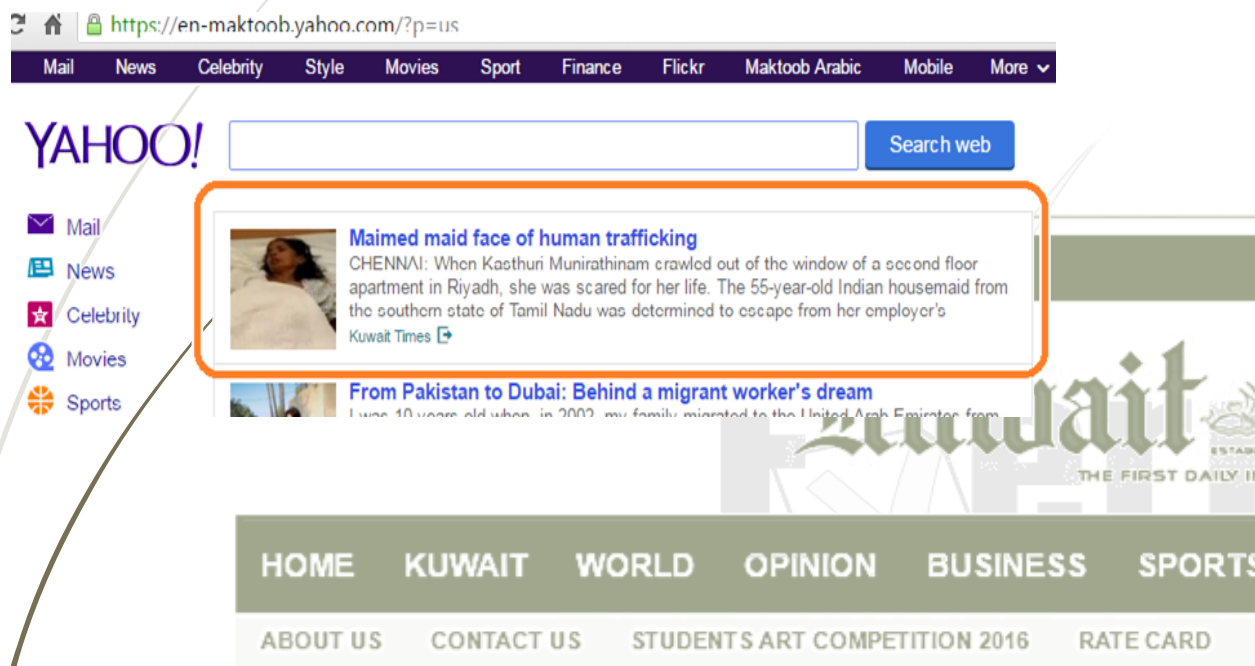
حماسه فضایی + خلبان + میل به قهرمان بودن = جنگ ستارگان
قرون وسطی + کارگر اصطبل + عشق به یک دختر = افسانه شوالیه
شهر کوچک + دندانپزشک + تنفر از شغل = رئیس های وحشتناک

حال می خواهیم این فرمول را گسترش دهیم و به یک فرمول نهایی برسیم ، یکی از استانداردهای ایده در جهان .

یک مثال عملی :

۱- ابتدا یک جرعه ذهنی جذاب پیدا می کنیم . از یکی از روشهای بالا استفاده می کنیم . در اینجا ما از اینترنت استفاده می کنیم. و به صفحه اخبار سایت یاهو می رویم : (استثناا اینجا همان خبر اول توجه فیلمنامه نویس جوان ما را جلب کرد!) پس روی خبر کلیک کردیم تا جزئیات بیشتری در مورد آن بدست آوریم :

قطع دست یک خدمتکار هندی در عربستان

برای اینکه متوجه موضوع شویم کل متن خبر را برای فیلمنامه نویسمان ترجمه کردیم :

معلولیت خدمتکار هندی ، قربانی تجارت قاچاق انسان

وقتی کاستوری مونیراتینام قصد فرار از پنجره طبقه دوم آپارتمانی در ریاض عربستان را داشت ، تا سر حد مرگ ترسیده بود . این خدمتکار ۵۵ ساله هندی از استان تامیل نادو هندوستان می خواست از آپارتمان کارفرمایش فرار کند . تنها دو ماه از اقامتش در عربستان می گذشت . او نیز یکی از هزاران هندی بود که برای کار به کشورهای عربی حوزه خلیج فارس رهسپار می شدند اما برای او وضعیت زندگی در عربستان آنچنان وخیم شده بود که می ترسید هرگز خانواده اش را نبیند .

Maimed maid face of human trafficking

CHENNAI: When Kasthuri Munirathinam crawled out of the window of a second floor apartment in Riyadh, she was scared for her life. The 55-year-old Indian housemaid from the southern state of Tamil Nadu was determined to escape from her employer's apartment where she worked as a domestic help. She had been in Saudi Arabia for just two months, one of thousands of Indians heading to the Gulf states every year for work, but was terrified she would never see her family again.

یافتن انگیزاننده های ذهنی

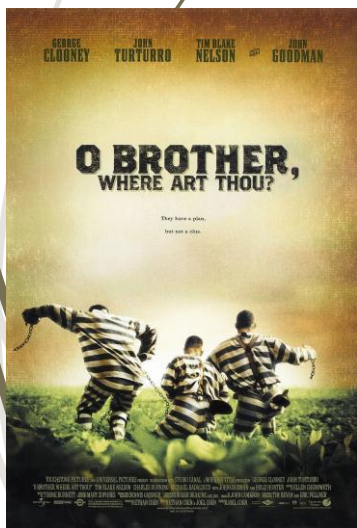
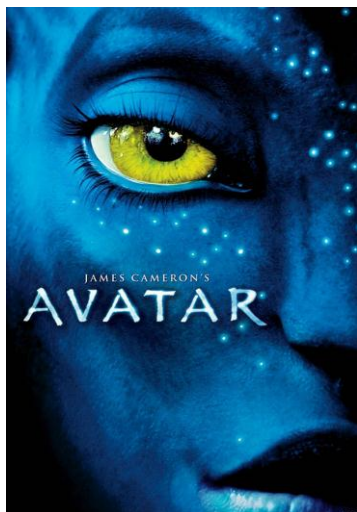
پژوهشهایی که در خصوص خلاقیت صورت گرفته نشان می دهد که پیدا کردن داستانها و تجربیات شخصی خود ما که به صورت ناخودآگاه برای ما جذاب است تاثیر فوق العاده ای بر ظرفیت خلاقیت مغز و الهام پذیری نویسنده دارد .

در یک مقاله مربوط به شخصیت و روانشناسی اجتماعی ، که " تاد تراش " و " اندرو الیوت " از دانشگاه روچستر در سال ۲۰۰۲ منتشر ساختند با عنوان "الهام ، ساختاری روانشناسی" از الهام به عنوان " یک ساختار کلی تعریف شده با احضار ، انگیزه و برتری " یاد کرده اند . که چکیده آن به شرح زیر است :

" ... الهام پذیری رابطه مستقیم مثبت با انگیزه های درونی برای دستیابی به تسلط در یک کار دارد و رابطه معکوس و منفی با امان رقابت پذیری، به این معنی که پدیده الهام تحت تاثیر انگیزه های متعالی ذهنی به وجود می آیند و نه انگیزه های بیرونی و مادی و قابل لمس "

بنابراین برای بالا بردن ظرفیت خلاقانه ذهن خود ، بهتر است به جای انگیزه های بیرونی مثل " اگه ۱۰ صفحه از فیلمنامه ام را تمام کنم، به خودم یک هدیه میدهم " و یا " باید این فیلمنامه را تمام کنم تا بتوانم پولدار و معروف بشوم " به درون خود بنگرید و در آنجا تمرکز کنید.

پس همیشه انگیزه های درونی نویسنده بسیار قوی تر و موثرتر از انگیزه های بیرونی، اثربخش خواهند بود و در موفقیت حرفه ای او در آینده نقش گسترده ای ایفا خواهند کرد.

داستان های موجود را به اثری اوریجینال تبدیل کنید و صاحب ایده های کهنه شوید .

احتمال آنکه بتوانید ایده ای ۱۰۰٪ اوریجینال خلق کنید بسیار پایین است . به نظر دردناک است اما واقعیت دارد . هر فیلمی که ساخته می شود به هر حال تحت تاثیر ایده های فیلم ها و هنرهای نمایشی و داستانی قبل از آفرینش اثر است . و شما استثنا نیستید . اما هنر شما اینست که این درصد را به ۱۰۰ نزدیک کنید .

آستین پاور یک داستان جاسوسی کمدی است که مخصوصا از جیمز باند الهام گرفته شده و تنها به جای عملیات اکشن ، از جک و اعمال کمدی بهره می برد و جالب است که در گیشه موفق بوده .

"O Brother Where Art Thou" یک اقتباس از ایللیاد است اما در یک محیط علفزار خیس روستایی در جنوب آمریکا

آواتار یک نسخه شبیه به " با گرگ ها می رقصد " است اما جیمز کامرون با تغییر موقعیت آن به فضا توانسته برند جدیدی را از آن خود کند .

به عنوان مثال در مورد ۱ ، اگر می خواهید با یک درام افسرده کننده جلب توجه کنید که البته امکان پذیر هم هست ، باید به قدر کافی از احساس و ضمیر روشن برخوردار باشید و جوری ننویسید که تماشاگر آنچنان غمگین شود که تا چند روز نتواند به هیچ چیزی فکر کند و احساس نا امیدی مطلق گریبان گیرش شود . به کلام دیگر مانند دیگران ننویسید . قبلا کار شده . به تازگی برشی از زندگی سخت یک خانواده معمول شده است . اما برای یک تازه کار جواب نمی دهد چون تکراری است . مگر آنکه خودتان کارگردان باشید تا بتوانید آن را به تصویر بکشید . اما می توان با خلاقیت درامی غمگین اما زیبا نوشت . زیبای آمریکایی ، طوفان یخ و ... از این دسته اند . برای نوشتن یک درام وحشت دیگر ایده دخترانی با صورت های پوشیده از مو تکراری شده است ، ارواح کینه توز و قاتلان اره برقی به دست با صحنه های فجیع خون آلود و خشن ، تمام اینها زمان خود بکر و جدید بوده اند و حتما آنقدر خوب بوده اند که تکرارهای موفقشان نیز بارها و بارها ساخته شده است . اما برای جلب توجه باید انقلابی در ایده به پا کرد .

واقعیت مهم اینست : در دنیای امروز رقیبان زیادی دارید . مانند گذشته تک و تنها و یکه تاز نیستید . مدعیان زیادند . و مخاطبان فقط به کارهای تازه و ایده های نو اهمیت می دهند . اگر می خواهید توجه آنها را داشته باشید ، مانند بقیه نباشید . و اثری اوریجینال و اصیل خلق کنید . اما اگر نمی توانید اوریجینال خلق کنید ، باید از آن ایده اوریجینال ، درکی عمیق داشته باشید تا بتوانید آن را به زیبایی تغییر داده و ردی از نسخه اوریجینال در کارتان باقی نگذارید .

نکات اضافه

➤ به عنوان یک فیلمنامه نویس ، هر چقدر هم که معروف و کارگشته ، باید مراقب باشید که ایده هایتان جذاب و گیرا باشد ، زیرا معمولاً مخاطبان عام اصلاً نام شما را هم نمی دانند و اصلاً برایشان مهم نیست چه کسی این فیلمنامه را نوشته و تنها می خواهند از فیلم لذت ببرند . منطقاً برای آنها ابتدا داستان ، سپس بازیگران و شاید در انتها کارگردان اهمیت دارد . یک نویسنده معروف مثل داستایوفسکی لزومی ندارد حتماً در همان ابتدا شما را به داستان جذب کند ، نام او قبلاً اینکار را کرده است اما شهرت در فیلمنامه نویسی فقط در خواص و علاقمندان رخ می دهد و عوام شما را نمی شناسند . و مخاطب اصلی شما و منبع فروش فیلم و ارتزاق جمعی کثیر از عوامل تهیه ، مخاطبین عام می باشند .

➤ برای آشنایی با مفهوم **تم** (THEME) و مفهوم **ژانر** (GENRE) و کاراکتر و آموزش جزئیات، به سایت everun.ir مراجعه کنید و آموزشهای صوتی و تصویری آنها را در قالب فایل پاورپوینت تهیه نمایید .

منابع :

ردیف	منبع
۱	4 Creative Brainstorming Exercises for Screenwriters
۲	8 Somewhat Unusual Screenwriting Tips
۳	DISCOVERING THE GREAT MOVIE IDEA FOR YOUR NEXT SCREENPLAY
۴	Familiar Screenplay Ideas to Avoid
۵	Film idea development
۶	Finding a Movie Idea That Will Sell
۷	Finding film ideas
۸	How to Come Up with a Movie Idea
۹	Screenwriting,Testing Ideas
۱۰	THE IDEA IS KING
۱۱	The Screenwriting Idea
۱۲	What Makes A Good Idea

ترجمه ، تالیف و نگارش :

دارای مجوز نشر آنلاین مرکز توسعه فن آوری
اطلاعات و رسانه های دیجیتال
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به توسعه
دهنده نرم افزار اِوران می باشد.

توسعه دهنده نرم افزار اِوران
گروه طراحی نرم افزار سناریست (نسخه حرفه ای)